

Ба Шурои диссертатсионии 6D. КАО -019
назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон
(734025. ш. Душанбе, хиёбони Рудакӣ, 17)

† Такриз

**ба автореферати диссертатсияи Шерализода М.Ш., дар мавзӯи
«Принсипи эҳтимолияти бегуноҳӣ: асосҳои назариявӣ ҳуқуқӣ ва
таъмини амалӣ намудани он дар муҳофизати ҷумҳурии
Тоҷикистон» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои
ҳуқуқшиносӣ аз рӯи ихтисоси 12.00.09 – Ҳуқуқи муҳофизати
ҷумҳуриявӣ**

Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мӯхтарам Эмомалӣ Раҳмон дар маърузаҳои расмӣ худ борҳо таъкид намудаанд, ки вазъи тағйирёбандаи ҷаҳони имрӯза ва хусусияти устувор пайдо намудани зухуроти хатарноки замони муосир, аз ҷумла терроризму экстремизм, қочоқи силоҳ, гардиши ғайриқонунии маводи муҳаддир, киберҷиноятҳо ва дигар ҷиноятҳои фаромиллӣ, ки башариятро ба ташвиш овардаанд, моро водор месозад, ки ба масъалаҳои баланд бардоштани маърифати ҳуқуқӣ ва таъмини амнияти кишварамон диққати аввалиндарача диҳем.

Дар Тоҷикистон дар роҳи таъмини амнияти кишвар, ҳуқуқи озодиҳои шаҳрвандон, ғанӣ гардонидани дастовардҳои истиқлолияти миллӣ чораҳои муҳими ҳуқуқӣ андешида шудаанд, ки ба бартарияти ҳуқуқи озодиҳои инсон ва шаҳрванд, таҳкими ҳамаҷонибаи қонуният ва адолати иҷтимоӣ мусоидат кардаанд. Лекин, зарурати такмил додани меъёрҳои ҳуқуқӣ ва танзими ҳуқуқи муносибатҳои ҷамъиятӣ, бо назардошти пайомадҳои иҷтимоӣ, густариши таҳдиди падидаҳои

номатлуб аз байн нарафтааст, ки ин масъалаҳо тадқиқоти назариявиро дар амалишавии сиёсати ҳуқуқии давлат зиёд ва ноғузир мегардонад.

Бинобар ин, муаллиф яке аз масъалаҳои муҳими пешбурди парвандаҳои ҷиноятӣ, риоя ва татбиқи принсипи эҳтимолияти бегуноҳиро дар мувофиқи судии ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон, аз ҷумла асос, тартиб ва ҳадди татбиқшавии принсипи эҳтимолияти бегуноҳиро мавзӯи тадқиқоти илмӣ интихоб кардааст.

Қайд кардан муҳим аст, ки ҳангоми ҳалли масъалаҳои мувофиавӣ ва пешбурди амалҳои мувофиавии ҷиноятӣ зарурати андешидани чораҳои муваққатӣ ва маҳдудкунандаи ҳуқуқ, озодӣ ва манфиатҳои кафолатдодашудаи иштирокчиёни мувофиаи ҷиноятӣ, аз ҷумла гумонбаршаванда, айбдоршаванда ва судшаванда ба миён меояд. Лекин, дар амалияи татбиқи ҳуқуқ, дар мавридҳои алоҳида иштирокчиёни мувофиаи ҷиноятӣ дучори маҳдудиятҳои беасос мегарданд, ки ба воқеан таъмин гаштани принсипҳои конститусионии ба ҳама дастрас будани ҳифзи судӣ, мувоҳида ва баробарии тарафҳои муҳокимаи судӣ ва эҳтимолияти бегуноҳӣ монеаҳои ҷиддӣ эҷод мекунад. Баҳри ҳалли масъалаҳои номбаршуда, муайян кардани сабабу шароити вайрон шудани кафолати амалишавии эҳтимолияти бегуноҳӣ, муаллиф тадқиқоти илмиро оғоз бахшидааст ва бо хулосаҳои асоснокро ба натиҷаҳои назарраси назариявӣ ва амалӣ ноил шудааст.

Дар тадқиқоти илмӣ муаллиф ба ихтилофи баъзе аз меъёрҳои мувофиавӣ сабабҳои риоя, иҷро ва татбиқ нашудани қоидаҳои мувофиавӣ, пурра таъмин нашудани кафолатҳои ҳуқуқи имкониятҳои иштирокчиёни мувофиаи ҷиноятӣ, инчунин ба риоя нагаштани принсипи эҳтимолияти бегуноҳӣ дар марҳилаҳои тосудӣ, хусусан нисбати гумонбаршаванда, айбдоршаванда ва судшаванда ҳангоми ҳалли масъалаҳои мувофиавӣ ва эълони айб, бо назардошти меъёрҳои ҷорӣ ва амалияи пешбурди парвандаҳои ҷиноятӣ диққат додааст.

Баррасии судии масъалаҳои мурофиавӣ оид ба татбиқи чораҳои маҷбурии мурофиавии ҷиноятӣ, салоҳияти суд, судя дар марҳилаҳои судии мурофиавии ҷиноятӣ оид ба муайян кардани шахсияти судшаванда ва ниҳоят қабули қарорҳои қонунӣ, асоснок ва одилона дар доираи талаботи принсипи эҳтимолияти бегуноҳӣ дар маркази тадқиқот қарор гирифтааст.

Ба андешаи муаллиф, принсипи мазкур яке аз принсипҳои асосии адолати судӣ ба шумор рафта, дар низоми ҳуқуқи давлат дар пайваستاгӣ бо принсипҳои дигари мурофиавии ҷиноятӣ риояи ҳуқуқи озодиҳои инсон ва шахрвандро, хусусан дар раванди исбот таъмин менамояд. Бешубҳа, риояи принсипи эҳтимолияти бегуноҳӣ ба ҳамачониба, пурра ва ҳолисонаи баррасии судии парвандаҳои ҷиноятӣ мусоидат менамояд.

Доир ба ҳалли масъалаҳои мурофиавии баррасии парвандаҳои ҷиноятӣ, таъмини дахлнопазирии ҳуқуқи манфиатҳои иштирокчиёни мурофиавии ҷиноятӣ, такмил дода шудани татбиқи дақиқи принсипи эҳтимолияти бегуноҳӣ, муаллиф фикру андешаҳои олимони ватанӣ ва хориҷӣ, аз ҷумла қонунгузори мурофиавии ҷиноятӣ давлатҳои аъзои ИДМ-ро мавриди муқоиса қарор дода, хулосаҳои асоснок пешбарӣ кардааст, ки таҷрибаи пешқадам ва самараноки амалишавии меъёрҳои қонунгузори миллиро тақвият мебахшад.

Масъалаҳое, ки мавзӯи тадқиқотро дарбар гирифтаанд, ба такмил дода шудани қонунгузори мурофиавии ҷиноятӣи Ҷумҳурии Тоҷикистон, ба таъмини ҳимояи ҳуқуқи озодиҳои инсон ва шахрванд дар амалияи татбиқи ҳуқуқ ва ҳангоми пешбурди парвандаҳои ҷиноятӣ мусоидат хоҳанд кард, инчунин метавонанд аз ҷониби муҳаққиқон ва коршиносон ба сифати раҳнамо ва тавсияҳо истифода бурда шавад.

Баробари ҷиҳатҳои мусбӣи тадқиқот, қайд қардан лозим аст, шакли мураккаби ифодаи қоидаҳои мурофиавӣ ва тавсифи онҳо бо истифодаи истилоҳоти ғайриҳуқуқӣ боиси баҳс шуда метавонанд. Лекин,

ин эрод аз андешаи фардӣ бармеояд ва наметавонад ба мазмун ва сифатҳои рисола ягон андоза таъсир расонад.

Бинобар ҳолатҳои номбаршуда, диссертатсияи Шерализода М.Ш., дар мавзуи «Принсипи эҳтимоліяти бегуноҳӣ: асосҳои назариявӣ ҳуқуқӣ ва таъмини амалӣ намудани он дар муҳофизати ҷумҳурии Тоҷикистон» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯи ихтисоси 12.00.09 – Ҳуқуқи муҳофизати ҷумҳурии дорои аҳаммият ва арзиши илмӣ, амалӣ буда, аз ҷиҳати шакл ва мазмун ҷавобгуи талаботҳои омода кардани рисолаҳои илмӣ мебошад ва рисола ба ҳимоя тавсия карда мешавад.

Тақриздиханда: Номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ,
дотсенти кафедраи ҳуқуқи судӣ ва назорати прокуратури
Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ,
бизнес ва сиёсати Тоҷикистон

[Handwritten signature]

Раҳматулоев А.Э.

Суроға: 735700, Ҷумҳурии Тоҷикистон, вилояти Суғд, ш. Хучанд, мах.17,
бинои 1. Кафедраи ҳуқуқи судӣ ва назорати прокуратури Донишгоҳи
давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон.

29.11.24

